

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU VILNIAUS ŠV. KRISTOFORO GIMNAZIJOJE NUSTATANT VAIKŲ SKIRSTYMO TECHNOLOGIJŲ PAMOKŲ METU TVARKĄ TYRIMO

2019 m. sausio 25 d. Nr. (18)SN-206)SP-14
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. lapkričio 14 d. buvo gautas pareiškėjo¹ (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu, Vilniaus Šv. Kristoforo gimnazijoje (toliau – Gimnazija) technologijų pamokas berniukams ir mergaitėms organizuojant atskirai.

Skunde rašoma, kad Pareiškėjo vaikas yra Gimnazijos I klasės mokinys. Gimnazijoje, pasak Pareiškėjo, technologijų pamokos yra organizuojamos mergaites ir berniukus padalijus į dvi grupes pagal jų lytį. Berniukai pamokų metu pjaustė iš faneros kalėdinius žaisliukus, o mergaitės mokėsi siūti. Pareiškėjas mano, kad taip yra skatinamas stereotipinis „vyriškų“ ir „moteriškų“ darbų suvokimas.

Pareiškėjui atkreipus socialinės pedagogės dėmesį į šią problemą, ji pagal galimybes bandė tai išspręsti berniukams pateikdama pasiūlymą per technologijų pamokas pereiti mokytis į mergaičių grupę, bet norinčiųjų neatsirado, taigi, problema nedingo.

Pareiškėjas mano, kad tokiu būdu yra pažeidžiami lygias vyrų ir moterų galimybes reglamentuojantys teisės aktai, kadangi, nepaisant bandymo atkreipti Gimnazijos dėmesį į berniukų ir mergaičių skirstymą pagal lytį priskiriant stereotipinius darbus, mokykla problemos nemato ir toliau puoselėja lyčių stereotipus.

2018 m. gruodžio 11 d. buvo gautas Pareiškėjo elektroninis laiškas, kuriuo buvo pateikiama papildoma informacija apie skundo dalyką. Pareiškėjas teigė, kad pirmos technologijų pamokos metu mokiniams nebuvo siūloma rinktis technologijų dalyko programą; jis mano, kad, jeigu po kažkiek laiko ir atsirado mergaičių, perėjusių į „berniukų“ technologijų pamokas, tai nutiko vėliau, atkreipus socialinio pedagogo dėmesį į egzistuojančią problemą. Pareiškėjas taip pat pateikė 2018 m. rugsėjo 2 d. atspausdintus Gimnazijos pirmųjų klasių tvarkaraščius, kuriuose aiškiai matoma, kada

---

¹ Pareiškėjo asmens duomenys Tarnybai žinomi.

vyksta mergaitėms skirta technologijų pamoka ir kada – technologijų pamoka berniukams. Pareiškėjas teigė, kad tvarkaraščiai buvo išdalyti rugsėjo 3 d. (po mokslo metų pradžios šventės), o pamokos prasidėjo rugsėjo 4-ąją.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. lapkričio 22 d. raštu Nr. (18)SN-206)S-701 Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) kreipėsi į Gimnazijos direktorių ir paprašė motyvuotai pagrįsti ir paaiškinti, ar pirmos Gimnazijos klasės mokiniams technologijų pamokos yra organizuojamos suskirsčius mergaites ir berniukus į dvi atskiras grupes; jei taip – dėl kokių priežasčių; ar technologijų pamokoms sudarytos atskiros grupės pagal lytis vėliau yra keičiamos; jei taip – kaip formuojamos naujos grupės; jei mergaitės ir berniukai yra atskiriami, kokiais teisės aktais remiantis technologijų pamokoms yra formuojamos atskiros grupės lyties pagrindu; ar mergaitėms ir berniukams yra sudaromos galimybės pasirinkti, kokių technologijų dalyko disciplinų jie norėtų mokytis; jei taip – koku būdu organizuojamas pasirinkimas. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. gruodžio 14 d. raštu Nr. (18)SN-206)S-759 lygių galimybių kontrolierė kreipėsi į Gimnazijos direktorių ir paprašė motyvuotai pagrįsti ir paaiškinti, kaip buvo organizuotas pirmųjų gimnazinių klasių mokinių technologijų programos pasirinkimas; ar šis pasirinkimas buvo kaip nors dokumentuotas; paprašyta pateikti rašytinius įrodymus; kokiose gimnazinėse klasėse, tiek pasirinkus vieną, tiek kitą programą, yra ir mergaičių, ir berniukų; paprašyta pateikti nuasmenintus pirmųjų gimnazijos klasių technologijų grupių sąrašus, kuriuose būtų matomas mokinių pasiskirstymas grupėse pagal lytį; paprašyta paaiškinti, ar mokinių tvarkaraščiuose technologijų pamokos (jų laikas) nurodomas atskirai berniukams ir mergaitėms; paprašyta pateikti pirmųjų gimnazinių klasių mokinių pamokų tvarkaraščius. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje 2018 m. lapkričio 29 d. buvo gautas Gimnazijos direktorės 2018 m. lapkričio 29 d. raštas Nr. 12-259 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo buvo atsakoma į Tarnybos klausimus. Gimnazijos direktorė teigė, kad vadovaujantis Gimnazijos 2017–2018 ir 2018–2019 metų ugdymo plano (patvirtinto 2017 m. rugpjūčio 30 d. direktorės įsakymu Nr. V-94; toliau – Ugdymo planas) III skirsnio 111.8.2 punktu, pirmų gimnazijų klasių mokiniams sudaroma galimybė pagal interesus ir polinkius pasirinkti vieną iš dviejų privalomų technologijų programų:

gaminių dizaino (daugiau orientuoto į tekstilę) ir technologijų bei konstrukcinių medžiagų. Mokinių pasirinkimų pagrindu Gimnazijoje yra organizuojamos technologijų pamokos. Pasirinktą technologijų programą mokinys gali keisti po metų.

Kadangi pirmų gimnazinių klasių mokiniai atvyksta į gimnaziją mokytis tik rugsėjo 1-ąją, su programomis supažindinami rugsėjo mėnesį per pirmąją technologijų pamoką. Mokiniai renka vieną iš dviejų technologijų programų nepriklausomai nuo lyties. Pirmų klasių mokinių „pasirinkime tiek vienoje, tiek kitoje programoje yra ir mergaičių, ir berniukų“ (taip rašte; citatų kalba netaisyta).

Rašte taip pat buvo pažymėta, kad nuo 5-tos iki 8-tos klasės (progimnazijose) visi mokiniai mokėsi pagal keturias programas: mitybos, konstrukcinių medžiagų, tekstilės ir elektronikos.

Pirmų ir antrų gimnazinių klasių mokiniai gali rinktis ne tik programą, bet ir projektuojamus gaminius, darbo operacijas, todėl programų turinys nėra detalizuojamas. Patartina pasinaudoti žemesnėse klasėse išmoktomis darbo operacijomis, įgyta darbų planavimo ir organizavimo patirtimi ir naudoti įvairesnių jų derinių. Mokinių veikla orientuota į projektinio darbo metodą pagal srityje pasirinktą tematiką.

Tarnyboje 2018 m. gruodžio 20 d. buvo gautas Gimnazijos direktorės 2018 m. gruodžio 20 d. raštas Nr. 12-278 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo buvo atsakyta į Tarnybos papildomai užduotus klausimus. Gimnazijos direktorė rašė, kad su technologijų programomis ir pasirinkimais pirmų gimnazinių klasių mokiniai supažindinami pasirašytinai, ir pateikė nuasmenintus pirmų gimnazinių klasių technologijų pamokų mokinių supažindinimo lapus.

Taip pat buvo pateikta informacija apie pirmų gimnazinių klasių mokinių technologijų programų pasirinkimus pagal lytį. Pagal šią informaciją, keturiose klasėse iš šešių (Ia, Ic, Id, If) gaminių dizaino programą lanko tik mergaitės, o pagal technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą mokosi tik berniukai; kitose dviejose klasėse yra iš dalies mišrios grupės: Ib klasėje gaminių dizaino programą lanko 8 mergaitės ir 1 berniukas, o technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą lanko 17 berniukų ir 1 mergaitė; Ie klasėje gaminių dizaino programą pasirinkę 7 mergaitės ir 1 berniukas, o technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą – 17 berniukų ir 2 mergaitės.

Pažymėta, kad pirmų klasių mokinių tvarkaraštis yra bendras visos klasės tvarkaraštis (kiekvieno mokinio individualus tvarkaraštis sudaromas trečių ir ketvirtų gimnazinių klasių mokiniams). Visą Gimnazijos tvarkaraštį galima matyti Gimnazijos interneto tinklalapyje www.kristoforogimnazija.lt.

Prie rašto buvo pridėti nuasmeninti Gimnazijos saugaus elgesio ir kiti instruktažai, nuasmeninti pirmų gimnazinių klasių mokinių technologijų grupių sąrašai pagal lytį ir pirmų gimnazinių klasių mokinių mokymosi tvarkaraščiai.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Gimnazija, organizuodama technologijų pamokas pirmų gimnazinių klasių mokiniams atskirai (pagal lytį), nepažeidžia Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatų, pagal kurias švietimo ir mokslo įstaigos privalo užtikrinti moterims ir vyrams vienodas sąlygas parenkant ar pasirenkant mokymo programas.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijoje lyčių lygybei yra skiriamas ypatingas dėmesys.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje nurodoma, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali

būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju, Pareiškėjo teigimu, technologijų pamokos yra organizuojamos mergaitėms ir berniukams atskirai, padalijus vaikus į dvi grupes pagal lytį. Šių pamokų metu atliekami stereotipiniai „vyriški“ ir „moteriški“ darbai – berniukai pjausto iš faneros, mergaitės mokosi siūti. Pareiškėjas taip pat pabrėžė, kad pirmos technologijų pamokos metu mokiniams nebuvo siūloma rinktis technologijų dalykų programą, ir mano, kad, jeigu po kažkiek laiko ir atsirado mergaičių, perėjusių į „berniukų“ technologijų pamokas, tai nutiko vėliau, atkreipus socialinio pedagogo dėmesį į egzistuojančią problemą. Pareiškėjas pateikė 2018 m. rugsėjo 2 d. atspausdintus Gimnazijos pirmųjų klasių tvarkaraščius, kuriuose aiškiai matoma, kada vyksta mergaitėms skirta

technologijų pamoka ir kada – technologijų pamoka berniukams. Pareiškėjas teigė, kad tvarkaraščiai buvo išdalyti rugsėjo 3 d. (po mokslo metų pradžios šventės), o pamokos prasidėjo rugsėjo 4 dieną.

Gimnazija teigė, kad pirmų gimnazinių klasių mokiniams buvo sudaryta galimybė pagal interesus ir polinkius pasirinkti vieną iš dviejų privalomų technologijų programų – gaminių dizaino (daugiau orientuota į tekstilę) ir technologijų bei konstrukcinių medžiagų. Mokiniai, Gimnazijos vadovės teigimu, su programomis supažindinami rugsėjo mėnesį per pirmąją technologijų pamoką ir tada gali pasirinkti programą nepriklausomai nuo lyties. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad dviejose iš šešių pirmų gimnazinių klasių (Ib ir Ie) pagal abi programas mokosi ir mergaičių, ir berniukų, t. y., Ib klasėje gaminių dizaino programos pamokas lanko 8 mergaitės ir 1 berniukas, o technologijų bei konstrukcinių medžiagų programos užsiėmimus lanko 17 berniukų ir 1 mergaitė; Ie klasėje gaminių dizaino programos pamokas lanko 7 mergaitės ir 1 berniukas, o technologijų bei konstrukcinių medžiagų pamokas – 17 berniukų ir 2 mergaitės. Kitose grupėse gaminių dizaino programos pamokas lanko tik mergaitės, o technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą yra pasirinkę tik berniukai. Pagal turimus duomenis darytina išvada, kad gaminių dizaino programos iš esmės mokosi tik mergaitės ir keli berniukai, o technologijų bei konstrukcinių medžiagų programos iš esmės mokosi tik berniukai ir kelios mergaitės.

Gimnazijos vadovė teigė, kad pirmų gimnazinių klasių mokiniai su technologijų programomis ir pasirinkamais supažindinami pasirašytinai, ir pateikė nuasmenintus pirmų gimnazinių klasių technologijų pamokų mokinių supažindinimo lapus, t. y., mokinių pasirašytus Gimnazijos „Saugaus elgesio ir kitų instruktažų“ lapus. Pavyzdžiui, viename iš „Saugaus elgesio ir kitų instruktažų“ lapų (grupė – Ia technologijos; mokytojas – Denis Patapčik) 2018 m. rugsėjo 6 d. nurodytas instruktažo turinys – „Supažindinimas su dalyko programa, vertinimo tvarkos aprašu bei saugaus darbo ir elgesio taisyklėmis technologijų kabinete“, o 2018 m. lapkričio 15 d. (jau po skundo pateikimo datos) nurodytas instruktažo turinys – „Supažindinimas su technologijų dalyko modulio keitimo galimybėmis“. Kitame „Saugaus elgesio ir kitų instruktažų“ lapų (grupė – Ia technologijos, mokytoja – Dalia Čiupailienė) 2018 m. rugsėjo 6 d. nurodytas instruktažo turinys – „Technologijų kurso programa, vertinimo sistema, saugaus darbo instruktažas“, bet nėra jokio informavimo apie technologijų dalyko modulio keitimo galimybes. Konkrečios grupės (pasirinktos technologijų programos) „Saugaus elgesio ir kitų instruktažų“ lapus yra pasirašę tik tą grupę lankantys mokiniai. Pažymėtina, kad visų pirmų gimnazinių klasių „Saugaus elgesio ir kitų instruktažų“ lapuose yra pažymėti tie patys instruktažai kaip ir Ia klasės.

Pažymėtina, kad, remiantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos interneto tinklalapyje www.smm.lt publikuojamomis pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, (konkrečiai 9 priedu „Technologijos“)², nustatyta, kad technologijų dalyko programa

² https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/ugdymo-programos/9_Technologijos.pdf.

susideda iš keturių sričių – mityba, tekstilė, konstrukcinės medžiagos, elektronika. 5–8 klasėse šios keturios sritys visiems mokiniams yra privalomos: mityba ir tekstilė turi sudaryti 50 procentų programos, konstrukcinės medžiagos ir elektronika turi sudaryti 50 procentų programos. 9–10 klasėse programa šiek tiek modifikuojama, t. y., technologijų programą sudaro dalykai, iš kurių vieną mokinys turi pasirinkti. Šie dalykai yra – mityba, tekstilė, konstrukcinės medžiagos, elektronika, gaminių dizainas ir technologijos. Taip pat yra privalomas 17 valandų trukmės integruoto technologijų programos kursas. Pagal pateiktą informaciją apie technologijų dalyko programą darytina išvada, kad mokinių skirstymas pagal lytį nėra programos dalis. Atkreiptinas dėmesys, kad, remiantis pirmiau pateiktu dokumentu, mokiniai 9–10 klasėse technologijų pamokų programą renkasi laisvai, kaip ir yra nurodžiusi Gimnazija savo Ugdymo plane.

Pagal tyrimo metu surinktą medžiagą nustatyta, kad mokslo metų pradžioje mokiniams skirtuose Gimnazijos tvarkaraščiuose (Ia, Ic, Ie) pamoka „Technologijos“ pateikiama kaip vykstanti dviem grupėms vienu metu – 124 kabinete, pas mokytoją D. Patapčik (čia prirašyta „Berniukai“) ir 119 kabinete, pas mokytoją D. Čiupailienę (čia prirašyta „Mergaitės“). Vertinant pateiktus tvarkaraščius, spręstina, kad tai yra vienintelis atvejis, kai mokiniai yra skirstomi į grupes, mokomas skirtingų mokytojų, prirašant mokinių lytį – mergaitės arba berniukai. Atsižvelgiant į šią informaciją, manytina, kad pirmos technologijų pamokos metu berniukai ir mergaitės buvo automatiškai priskirti konkrečiai programai, t. y., mergaitės turėjo eiti pas mokytoją D. Čiupailienę (gaminių dizaino programa), o berniukai – pas mokytoją D. Patapčik (technologijų bei konstrukcinių medžiagų programa). Gimnazijos vadovė teigia, kad pirmų gimnazinių klasių mokiniai su programa supažindinami rugsėjo mėnesį per pirmąją technologijų pamoką ir tada gali rinktis pageidaujamą technologijų programą. Atsižvelgiant į tai, kad pirmosios technologijų pamokos metu mokiniai, priklausomai nuo lyties, ėjo pas skirtingus mokytojus, mokančius pagal skirtingas technologijų programas, manytina, kad vienos lyties mokiniai realiai yra supažindinami tik su viena iš dviejų technologijų programų.

Įvertinus turimus duomenis, manytina, kad technologijų programos pasirinkimas Gimnazijoje organizuojamas visų pirma nukreipiant berniukus ir mergaites į atskiras grupes (mergaitės nukreipiamos į stereotipiškai „moterišką“ gaminių dizaino programą, labiau orientuotą į tekstilę, o berniukai nukreipiami į stereotipiškai „vyrišką“ technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą). Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad mokiniai turi ribotą informaciją apie jiems siūlomas programas ir technologijų programos pasirinkimas jiems iš dalies yra primetamas dėl jų lyties.

Pažymėtina, kad kitas mokymosi dalykas, kurį mokiniai turi pasirinkti, yra dorinis ugdymas – tikyba arba etika. Remiantis Ugdymo plano 111.1.1 punkto nuostatomis, nuo 14 metų mokinys pats savarankiškai renkasi etiką arba tikybą. Akivaizdu, kad išankstinis mokinių paskirstymas pagal jų lytį

į dvi grupes (vienos lyties – etikos, kitos lyties – tikybos), nors po to ir būtų sudaryta galimybė rinktis kitą dorinio ugdymo programą, pažeistų asmenų lygiateisiškumo principą bei varžytų jų pasirinkimo laisvę.

Rekomenduotina nustatyti tokį technologijų programos dalyko pasirinkimo būdą, pagal kurį mokiniai galėtų laisvai, neskirstant mokinių į grupes pagal lytį, susipažinti su abiem programomis ir netrukdomai, nepatirdami spaudimo, pasirinkti norimą technologijų programą, o šį sprendimą fiksuoti atskirai nuo konkrečios programos instruktažų.

Pabrėžtina, kad, remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis, švietimo ir mokslo įstaigos privalo užtikrinti moterims ir vyrams vienodas sąlygas parenkant ir pasirenkant mokymo programas. Remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 12 straipsnio 2 punkto nuostatomis, švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų veiksmai pripažįstami pažeidžiančiais moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties nustatomos skirtingos dėstomų dalykų pasirinkimo galimybės.

Nagrinėjamu atveju berniukai mokslo metų pradžioje į pirmąją technologijų pamoką buvo paskirti pas mokytoją D. Patapčik (technologijų bei konstrukcinių medžiagų programa), o mergaitės – pas mokytoją D. Čiupailienę (gaminių dizaino programa). Nors formaliai tiek mergaitėms, tiek berniukams buvo taikoma vienoda technologijų programos pasirinkimo tvarka, realiai mergaitės turėjo mažiau žinių apie mokytojo D. Patapčik dėstomą technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą, o berniukai – apie D. Čiupailienės dėstomą gaminių dizaino programą. Nagrinėjamu atveju tiek berniukams, tiek mergaitėms buvo sudarytos mažiau palankios sąlygos pasirinkti vieną iš technologijų programų: mergaitėms – technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą, o berniukams – gaminių dizaino programą.

Darytina išvada, kad Gimnazija, pirmosios technologijų dalyko pamokos metu mergaites ir berniukus paskirstydama į atskiras grupes ir jas nukreipdama į stereotipiškai „vyriškas“ ir stereotipiškai „moteriškas“ technologijų programas, nesudarė vienodų sąlygų susipažinti ir laisvai pasirinkti dėstomo dalyko programą, t. y., mergaitėms buvo sudarytos sunkesnės sąlygos pasirinkti technologijų bei konstrukcinių medžiagų programą, o berniukams – gaminių dizaino programą. Tokiais veiksmais Gimnazija diskriminavo asmenis pagal jų lytį, taigi, padarė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 12 straipsnio 2 punkte numatytą pažeidimą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi, Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu bei 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti Gimnazijai keisti technologijų pamokų I klasių mokiniams organizavimo tvarką, sudarant visiems šių klasių mokiniams vienodas galimybes susipažinti su visomis technologijų pamokų programomis bei sudarant sąlygas savarankiškai pasirinkti pageidaujamą technologijų pamokų programą.

2. Įpareigoti Gimnazijos vadovą išnagrinėti lygių galimybių kontrolierės sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymo eigą informuoti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Gimnaziją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė